ต้องรู้ "เมทานอล" จากยาดอง-เหล้าเถื่อน อันตรายถึงตายได้

เหล้าเถื่อน โดยเฉพาะที่ปนเปื้อนด้วย เมทานอล เป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพ การบริโภคแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจนำไปสู่ความพิการถาวรหรือเสียชีวิตได้ เมทานอล หรือ เมทิลแอลกอฮอล์ เป็นสารเคมีที่เป็นของเหลวใส ไม่มีสี ไม่มีกลิ่นเฉพาะตัว และระเหยง่าย ซึ่งแตกต่างจากเอทานอล(แอลกอฮอล์ที่ใช้ในการดื่ม)อย่างสิ้นเชิง โดยทั่วไปเมทานอลมักใช้ในการละลายสารเคมีในกระบวนการผลิต เช่น สี หมึกพิมพ์ เรซิน เมทานอลมักถูกนำมาผสมในเหล้าเถื่อนเพื่อเพิ่มปริมาณแอลกอฮอล์และลดต้นทุนการผลิต **เมื่อเมทานอลเข้าสู่ร่างกาย มันจะถูกเปลี่ยนเป็นสารพิษที่ชื่อ ฟอร์มาลดีไฮด์ และ ฟอร์เมท ซึ่งสารเหล่านี้จะไปทำลายเซลล์ประสาทและอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย** เมทานอลคืออะไร ? ทำไมพบได้ในแอลกอฮอล์ ?

สารเมทานอล (Methanol หรือ Wood alcohol) จะเป็นแอลกอฮอล์ชนิดเชื้อเพลิง เป็นสารพิษที่ใช้ในงานอุตสาหกรรม ไม่ควรนำมาบริโภค แต่ที่พบเมทานอลอยู่ในเครื่องดื่มเนื่องจาก "เมทานอล" มีราคาถูกกว่า "เอทานอล" หากนำทั้ง 2 สารมาผสมกันจะทำให้ลดต้นทุนในการผลิต จึงมักพบได้ในสุราปลอม ยาดอง เหล้าขาวที่ผลิตโดยไม่ได้มาตรฐาน หรือขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตที่ถูกต้อง

อาการแสดงเมื่อได้รับสารพิษเมทานอล อาการ**แสดงสามารถพบได้ตั้งแต่ระยะ12-24ชม.หลังได้รับเข้าสู่ร่างกายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณเมทานอลที่ได้รับ อาการแสดงที่พบบ่อยได้แก่ ปวดหัว คลื่นไส้ อาเจียน เวียนหัว มึนงง ง่วงซึม อาการทางสายตา** เช่น มองเห็นภาพซ้อน ตาพร่ามัว ตาบอด ชัก หมดสติ การป้องกันที่ดีที่สุด หลีกเลี่ยงการดื่ม

-เหล้าเถื่อน : ไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่รู้แหล่งที่มาหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับอนุญาตเลือก

-ซื้อเครื่องดื่มจากแหล่งที่เชื่อถือได้ : ควรซื้อเครื่องดื่มจากร้านค้าที่ได้รับอนุญาตและมีการควบคุมคุณภาพ

-สังเกตฉลากและบรรจุภัณฑ์ : ตรวจสอบฉลากและบรรจุภัณฑ์ว่ามีการระบุส่วนผสมและผู้ผลิตอย่างชัดเจน

-หากสงสัยว่ามีอาการ : ควรรีบไปพบแพทย์ทันที

ภาวะเป็นพิษจากเมทานอล ภาวะเป็นพิษจากเมทานอล **ส่วนใหญ่เกิดจากการดื่มสุราที่มีเมทานอลปนเปื้อน มักจะพบในสุราปลอม เหล้าเถื่อนที่ต้มกลั่นเอง ขนาดที่เริ่มเป็นพิษประมาณ 100 mg/kg** ขนาดที่เป็นพิษรุนแรงจนผู้ป่วยถึงแก่ชีวิตมักมากกว่า 60 ml ของ 40% เมทานอล ถ้าผู้ป่วยได้รับเมทานอลเข้าสู่ร่างกายจะถูกดูดซึมอย่างรวดเร็วภายใน 1 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ประมาณ 95% จะถูกกำจัดที่ตับ แต่อาการของการเป็นพิษที่เกิดขึ้นจะเกิดการสะสมของกรดฟอร์มิก (Formic acid) ที่อยู่ในร่างกาย ซึ่งทำให้เกิดภาวะเลือดเป็นกรด (Metabolic acidosis) และเป็นพิษต่อตา (Ocular toxicity) ได้

อาการของ "ภาวะเป็นพิษจากเมทานอล" หลังได้รับเมทานอล ผู้ป่วยจะเริ่มมีอาการได้ตั้งแต่ 1 ชั่วโมงถึง 3 วัน ถ้าผู้ป่วยดื่มเครื่องดื่มที่มีเมทานอลร่วมกับเอธานอล จะทำให้อาการเริ่มแรกช้าลงไปอีก ผู้ป่วยอาจมีอาการของทางเดินอาหาร เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และอาการที่ค่อนข้างจำเพาะได้แก่ พิษทางตา ได้แก่ ตาพร่า ตามัว แพ้

แสง เห็นภาพขาวจ้าไปหมด (Snowfield vision) นอกจากนี้ยังพบอาหารอื่น ๆ ได้แก่ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ อ่อนเพลีย สับสน มึนงง ในรายที่เป็นมากอาจมีอาการชัก หรือหัวใจเต้นผิดจังหวะได้ หากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาไม่ทัน ผู้ป่วยมักเสียชีวิต

การรักษาผู้ป่วยภาวะเป็นพิษจากเมทานอล แพทย์จะทำการรักษาแบบประคับประคองไปตามอาการของผู้ป่วย เมทานอลจะทำให้ผู้ป่วยซึม และกดการหายใจ จึงต้องระวังเรื่องการหายใจ และต้องแก้ภาวะเลือดเป็นกรด ซึ่งบางครั้งรุนแรงมาก นอกจากนี้ยังต้องแก้อาการแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ หากผู้ป่วยเพิ่งดื่มเครื่องดื่มที่มีเมทานอลผสมอยู่ไม่นานนัก อาจพิจารณาวิธีการใส่สายเข้าไปในกระเพาะอาหารผ่านทาง รูจมูก เพื่อนำสารพิษออกจากระบบทางเดินอาหารอย่างรวดเร็ว หรือทำให้อาเจียน นอกจากนี้แพทย์อาจพิจารณาการรักษาโดยยาต้านพิษที่สำคัญคือ การให้เอทานอลไปยับยั้งการเปลี่ยนเมทานอลเป็นกรดฟอร์มิก สาเหตุที่ทำให้เกิดอาการเป็นพิษในร่างกาย
ดังนั้นหากไม่อยากเสี่ยงภาวะเป็นพิษจากเมทานอล ควรเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดจากแหล่งผลิตที่น่าเชื่อถือ หรือถ้าจะให้ดีควรงดหรือลดการดื่มแอลกอฮอล์ไปเลย ก็จะปลอดภัยและดีต่อสุขภาพที่สุด

ผู้จัดทำ/เรียบเรียง : นางสาวณัฏฐนันท์ คงทน / นสม.ชก
หน่วยงาน : ฝ่ายข่าวและรายการ สวท.ปัตตานี
แหล่งที่มา : มหาลัยมหิดล https://shorturl.asia/9zFYA / กรมการแพทย์ www.dms.go.th